

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Helyben hához hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Szabadka, IV., Rakóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.
Kéziratok nem adódnak vissza.
Hirdetések árszabály szerint.

Uj kisiparos-szervezkedés.

Sokszor esett már arról szó, hogy a magyar keresztény kisiparosság milyen kevés öntudattal és saját ügyének milyen kevés szeretetével vesz részt a modern gazdasági küzdelemben. Minden osztály valósággal erőszakoskodik az újabb és újabb javak és jogok kikényszerítésében, — a kisiparosság szava azonban súly nélkül esik a latba. Az eddig uralkodott liberálisizmus — nyugodjék a föltámadás reménye nélkül — elhanyagolható mennyiségnek tekintette a kereszténység által egykor oly hatalmassá nevelt kisiparos osztályt. Az iparosság lassanként hozzászókkott a mostoha gyermek nehéz kenyéréhez. Látva, hogy kevés a becsülete, vesztett önértékéből, elhanyagolta saját maga művelését s így maga is közreműködött, hogy valóban elhanyagolható mennyiség legyen a gazdasági erők túsajában.

Ezeket a régi igazságokat juttatja eszünkbe Sztérényi államtitkár szegedi beszéde, amellyel az ottani munkásbiztosító pénztár székházát felavatta. Az államtitkár kiterjeszkedett beszédében azokra a panaszokra, melyeket a munkaadó iparosság állandóan hangoztat a munkásbiztosító pénztár ellen. Legfőbb panasz, hogy a terhek nagyobb részét a munkaadók viselik, de az intézmény vezetésében a munkásszervezetek dominálnak. A gazdák fizetnek, a demokraták parancsolnak. Sztérényi ezt mondta:

„Ma az iparosság azt mondja, hogy a paritás papíron megvan, de a gyakorlatban nem érvényesül. Elismerjük ezt az igazságot, de velünk szemben ismerjük el ők is, ha nem érvényesül, ennek maguk az iparosok az okai. Az a bizonyos nemtörődomség, amely egész közéletünkön végig vonult, itt is megvan. Mikor küzdeni kell egy alkotásért, akkor lelkesedünk, de mihelyt azt az alkotást a kereskedelmi kormány megcsinálja, akkor nem érvényesülhet a törvényalkotók intenciója a nemtörődomség miatt.”

Szóval félre a nemtörődomséggel s akkor a kisiparosoknak is felderül. A nemtörődomség kódét csak egy új, erőteljes szervezkedés üzheti el a lelkekből. Jól mondta Ernszt Sándor dr. képviselő a múlt hó 24-én tartott budapesti kisiparos értekezleten, hogy az ipartestületek, az ipar- és keres-

kedelmi kamarák vérszegény, heptikás intézmények s hogy égető szükség van egy imponáló, mozgékony kisiparos szervezetre, amely organizálja, neveli, oktatja és a saját érdekeik ok szerű képviselőjére megéri az embereket. Senki se ütközzék meg azon, hogy keresztény szervezetről beszélünk, mert hiszen a kisiparosság keresztény népelem s az óriási keresztény többség néhány tucat nem keresztény miatt nem mondhat le a keresztény igazságban s elvekben rejlő mérhetetlen erőről.

Valjon érdeklődnek-e a szabadkai kisiparosok ezen új, keresztény szellemű mozgalom iránt, amely a budapesti kisiparosok körében megindult? — Eddig mindig az államtól, kamarától és más, nekik idegen hatalmaktól várták ügyük jobbrafordulását, de hiszen régi igazság, hogy minden osztály csak önmaga erejéből emelkedhetik, mások segítségét az ítéletnapig is várhatja. Forduljon érdeklődésük ezen egységes erőt s vele jobb jövődőt, hatalmat és tekintélyt ígérő szervezkedés felé. Lépjenek összeköttetésbe Ernszt képviselővel, aki az iparoskérdésnek legkitünőbb ismerője hazánkban s a parlamentben is legmelegebb szívű védője a kisiparos osztálynak. Az iparosok javáért szervezendő népfelkelésből ne hiányozzék a szabadkai iparosság erős csapata. — Eddig minden kísérlet a liberálisizmus jegyében történt és a vezetők maguk is a liberálisizmus fején növekedtek fel, ezért nem lehetett szó igazi sikerről. A szabadelvűséget, ezt a vén csaló szipirtyót mindenünnen ki kell dobni s helyébe a hűtlenül elhagyott, örökigaz s egyedül boldogító keresztény elveket kell visszahozni.

A kisiparosság is csak e jelben győzhet.

Egy keresztény munkás egyesület tíz éves működése.

Folyó év január 31-én ülte meg közgyűlése keretében a kalocsai Keresztény Munkásegylet tíz éves fennállása ünnepe. A közgyűlés ez alkalommal a szokottnál népesebb volt s öröm volt leolvasni a jelenváltak arcáról a megelégedést és a jövőbe vetett reménységet, midőn az elnök Valihora A. dr. ur megnyitó beszéde s a múlt évi jegyzőkönyv hitelesítése után az egyesület igazgatója, Tantos Gyula dr. az egyesület tíz évi múltjáról és működéséről beszámolt.

Elénk emlékezetünkben van még, hogy Amon P. dr. — ezidőszerint ujvidéki plébános — 1898. őszén Kalocsa kubikosait és néhány fuvarosait maga köré csoportosította, hogy egyesületbe tömörítve, lelki nemesülősüket, tudásukat előmozdítsák s megélhetősüket keresztény alapon biztosítsák. — Melyikünk gondolt volna akkor arra, hogy az 1899. január havában megalakult kis egyesület tíz év múlva alig másfélszáz híján 1000 tagot számláljon és tagjai számára mivelte földbérlet után évi 30.000 korona haszonbért fizessen? — Amiről akkor még csak álmodni sem mertünk volna, az tényleg megtörtént, megvalósult. Az egyesületről a nyilvánosságban nem sokat hallottunk. Lármas gyűléseket, tüntető fölvonulásokat, ablakbeveréseket s más hasonló „demokrata” hőstetteket nem vitt véghez, amit tett, azt sem akasztotta a nagy harangra, pedig méltón megtehetette volna: hanem dolgozott csendesen magányában, mint a szorgos méh s gyűjtött úgy erkölcsi, mint anyagi téren nemes mézet, s azt tagjai között szétosztotta.

Az ilyen csendesen dolgozó és nem lármaszó egyesületet mindenki szívesen látja és pártolja, demokrata honfitársaink pedig tanulhatnak belőle, hogy komoly, céltudatos munkával a közbiztonság és a magánvagyon ellen elkövetett kihágások nélkül is lehet szép sikert aratni. Alig hittünk fölünknek, mikor az egyesületi igazgató számmal mutatta meg, mit tett az egyesület tíz év alatt s mennyit köszönhet áldásos működésének egész Kalocsa városa. De beszéljenek inkább a számok, amelyekhez nem kell magyarázat, minden dicsőretnél ékebben hirdetik az egyesület munkájának áldását.

Betegsegélyezésre és segélyekre kiadott 795 korona, adófizetésre 4200 korona, fuvarra, napszámra, szolgafizetésre az egyleti pénztár fizetett 7930 koronát, földbérlet fejében pedig 105.000 koronát. A földbérlettel kapcsolatban az egyesületi tagok, illetve Kalocsa város lakosai a következő áru- és pénzürték forgalmat köszönhetik az egyesület működésének: vetőmag kiosztatott 1500 korona, burgonyát kaptak vetni és főzni 1700 korona értékben, a múlt évben 2000 korona áru mültárgyát hozott a termés feljavítására s azt tagjaik között beszerzési áron kiosztotta, takarmány — széna és sarju — eladatott körülbelül 24.000 korona értékben, a bérelt földeken végzett munkadíjak meghaladják a 200.000 koronát, a nagyobb munkakereslet folytán beállott kereset-többlet körülbelül 230.000 korona, a bérelt földeken termelt összes termés pedig, mely a kisbérlek tulajdonába ment át, hozzávetőleg 600.000 koronára becsülhető.

Az ember alig képes fölérni ésszel, hogy rövid tíz év alatt ily óriási sikereket lehetett elérni, de a tények előtt meg kell hajolnunk. Oszintén mondván, eddig nem is hittük volna, hogy Kalocsán a népmentés terén ily óriási haladás történt. A fentebbi számok elolvasása után az egész ország színe előtt büszkék lehetünk a mi keresztény munkás egyesületünkre.

Nincs is Kalocsáról amerikai kivándorló. Egy volt 1907-ben, nevét nem akadjuk kiírni, de az is visszajött hamarosan.

Megérdemli az egyesület, hogy min-

denki pártolja, aki városunk boldogulását és jobbiletét szíven hordja.

Az igazgatói jelentés végén az összegyűlt tagok kifejezték hálájukat az egyesület jótévedőiről, elsősorban boldogult Császka György kalocsai érsek, majd Oexcellenciája, kegyelmes érsek urunk iránt, akiknek nagylelkűségéből és jóvoltából az egyesület oly helyzetbe jutott, hogy tevékenységét annyi felé kiterjeszthette. Ha a keresztény felebaráti szeretet oly magas fokon nem gyakorolták volna, akkor az egyesület bizony oly fényes multra nem tekinthetne vissza: a tíz év alatt elért siker után járó díszet Oexcellenciáikra illeti meg első sorban. — Hálátel szíven emlékeztek meg Boromisza István kanonok urról, mint jótévedőjükről, akikkel sorakoznak azok is, akik az egyesület alapításában oly tevékeny részt vettek, dr. Amon Pál, mint alapító és első igazgató, Petrovác J., Zitti R., Berauer J., Kopping Jakab, Battlay J. dr., Rosztóczy F., özv. Bovánkovicsné öngyásága és mások, kiknek nevét az egyesület történetében arany betűkkel fogják megörökíteni. Pénzügyeink közül a Sárk. Takarékpénztár, mely az egyesületről minden évben megszokott emlékezni, az idén is ötven koronát juttatott az egyesületnek: a tett nem szorul díszre. Talán nem is kell mondanunk, a tíz évi beszámoló után a közgyűlés az egyesület titkárát, különösen a jelentést tevő igazgatót, Tantos Gy. dr.-t, hálája és elismerése jeléül lelkesen megjelente. — A pénztári és könyvtári jelentés után következett a tisztújítás.

Az egyesület földbérlete ez idő szerint 1500 magyar hold. A kalocsai Ersekuradalomtól bérbé kapott három pusztát, továbbá a kalocsai Plébánia pusztáját, amelyért évi 30560 korona bérösszeget fizet.

Az egyesületnek volt 1908. december 31-én 821 rendes és 17 pártoló tagja.

Egy plakát története.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

— Románt felmentették. —

A múlt év augusztusában ádáz harc indult meg a szegedi lapokban Román Nándor titkár és vele együtt a keresztény szocializmus ellen. Hogy is ne, mikor Román agitációja felkeltette és észretéitette a zsidó vezéreknél pontosan adozó szegedi keresztény munkásnépet. A mit a düh és a perverz keleti fantázia a kereszténység ellen csak sugallhatott, azt a szegedi lapok tele szájjal ontották Román és a keresztény szocialisták ellen nyilván azért, hogy ezeket valamely keményebb eszköz alkalmazására kényszerítsék és ennek révén törvény elé hurcolhassák ha nem is az egész kereszténységet, hát legalább a titkárát.

Számitásuk bevált. Egy szép reggelen ezer számra repült szét egy „Felhívás,” mely Szeged város munkásait és polgárait a lapjaiban megvadult zsidóság ellen sorakozásra szólítja. „De most, hogy Szegeden megalkultunk — mondja a Felhívás — a kóser tollas huszárok vonyanak, nap-nap után látjuk, hogy évtizedeken keresztül mi magyarok a zsidókban kigyót melengettünk keblünkön. Magyarország 20 millió lakosa közül 12 millió katolikus, hogy merik az abszolút többséget azok az idegen, bevándorlott görbeorru, görbe erkölcsű atyafiak becsülni. Es így fejezi be: „Fel a küzdelemre Szeged város józan keresztény munkásai, hogy a jövő keresztény nemzedéknek megélhetését stb.”

Ez már több volt a soknál! Természetesen ügyész után kiáltottak a Román szerint „fejüklágyára esett kósertollas huszárok.” Es az ügyész meghallotta jajszavukat! A plakátot elkobozták, Román ellen pedig felekezet ellen gyűlöletre izgatás címén vád emeltetett.

Ez ügyben hétfőn volt az esküdtszéki tárgyalás. A termet zsufolásig megtöltötték a demokraták és a keresztény szocialisták. Ott voltak a „fejüklágyára esett kósertollas huszárok is” — a mi természetes, hisz ők kértek elégtételt maguknak. Román védő

nélkül jelent meg, egyszerű munkás ruhában. Megjelenése strohman sejtetett. Amikor védőbeszédébe kezdett és az agitációban megrögzött kiszólásaival még a plakátra is rálelt, nyomban tisztában volt mindenki, hogy Román nem a más bőrére vitte vásárra. Meggyőző, lelkes, hazafias szavai oly mély benyomást tettek az esküdtökre, hogy a verdikt egyhangulag „nem vétkes”-nek mondta ki Románt.

A zsidók tehát megkapták az elégtételt. Gratulálunk hozzá! Csak így tovább! Nemrég Petrest mentette fel ugyanis az esküdtbíró, ugyanazon vád alól. Mi nem haragszunk azért, hogy embereinket a zsidóság törvény elé hurcolja. Nem azért, mert a zsidó uiságiróknak fékevesztett pökhendisége immár felnyitotta a szegedi esküdtökreket a szemét is, akik a legújabb itéllettel is bölcsen kimondták, hogy nem az a bűnös, aki a provokáció ellen védekezik, hanem azok, akik oktalan fürmedvényekkel napról napra provokálják a szállásadó keresztény magyarságot és gunyolják annak keresztény eszméit. Majd csak lassan megtelik a pohár s a most még eltévelyedett munkásnép is háttfordít azon lelketlen jött menteknek, akik ravasz gyávaságukban a keresztény munkásnéppel szeretnék felrobantani a keresztény társadalmat. Vannak puskák, a melyek hátrafelé sülnék el.

Csongrádi.

HIREK.

— **Katholikus népszövetség.** A kath. népszövetség Boroton is megalakult. Helyi igazgató Szemző János, rémi lelkész lett.

— **Dr. Városv Gyula a zombori alkoholelles szövetséghez** folyó hó 3-iki kelettel a következő levelet intézte: „Közgyűlések alkalmából kifejezett szives üdvözlőket öszintén köszönöm s önmegtartó, erényes működésükhöz Isten bőséges áldását kívánom, azon hó óhajjal, bár csak ezen egyesület tevékenysége az alkohol szerencsétlen áldozatainak számát minél inkább csökkentené s a józan, értékes férfiak sorait növelné.” — A szövetség illusztris védnökének eme arany szavai a tegnapi választmányi ülésen felolvastatván, nagy lelkesedést keltek és nagyban hozzá fognak járulni a szövetség felvirágzásához.

— **A szabadkai keresztény szociális-társaság** folyó hó 14-én, vasárnap este 7 órakor tartandó társas vacsorája, nem a kath. körben lesz, amint az eredetileg tervezve volt, hanem a kath. legényegylet termeiben, mivel a vacsorán való részvételre oly számszerűen jelentkeztek, hogy az előbbi helyiség szűknek bizonyult a résztvevők befogadására.

— **Elnökjelölés az ipartestületben.** Az ipartestület március hó 7-én tartja évi rendes közgyűlést: Az elnökjelölést eddig az előjárásigattól kiküldött öttagú bizottság végezte, az idén azonban, hogy az elnökjelölésre az öszziparosság befolyhasson e hó 14-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, az ipartestületben elnökjelölő értekezlet lesz.

— **Halálozások.** Kikerülhetetlen csapás érte Kiss István, törvényszéki hivatalnokot. Edes anyja özv. Kiss Józsefné az éjszaka meghalt. Temetése csütörtökön délután 4 órakor lesz. — Kuláról írják, hogy Kleiner szül. Vincze Anna, e hó 8-án Budapesten meghalt. Temetése óriási részvét mellett ma délután 4 órakor volt Kulán. Az elhunyt Kleiner Nándor zombori hitoktató sógoróját, Venczel Alajos, Ottómajori plébános nővérét gyászolja.

— **Zombor katolikus kegyuri bizottsága** 1909. évi február hónap 12-én pénteken délután három órakor a város háza nagytermében közgyűlést tart a következő tárgysorozattal. A vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyja az iskolaalap 1907. évi számadásait. — Az egyházmegyei főhatóság leirata az 1907. évi egyházpénztári számadások jóváhagyása tárgyában. — Az egyházmegyei főhatóság leirata Sztrilich Zsigmond és Stern G. meghosszabbított szerző-

désének jóváhagyása tárgyában. — Az egyházmegyei főhatóság jóváhagyja Fejér Gyula mauzoleuma fentartásaa tárgyában alkotott alapító levelet. — Az egyházmegyei főhatóság jóváhagyja az 1909. évi költség-előirányzatokat. — Az egyházmegyei főhatóság leirata néhai Vidákovits István hagyatoka földbér szerződésének jóváhagyása tárgyában. — A városi számvétség betérjeszti a temetőrendezési alap 1908. évi felülvizsgált számadásait. — Az egyházygonkezelőség betérjeszti Kovács Ferenc gyepmester számláját. — Az apátplébános betérjeszti a város által visszautalványozott 163 korona 37 fillér utadót. — Buday Gergely bizottsági tag betérjeszti a templomnak villamvilágításra való berendezésére vonatkozó javaslatát és a költségelőirányzatot. — Gromilovits András könyvkötő betérjeszti az iktatókönyvek és közgyűlési jegyzőkönyvek bekötéséről szóló számlát.

— **A tanyai állami iskolák átvétele.** A legújabban épült hét tanyai iskola államosítása illetőleg átvétele ma vette kezdetét Lázár tenfelügyelő és egy állami mérnök felügyelete mellett.

— **A „Szabadkai Szerb Jótékony Nőegylet”** a helybeli „Szerb Dalárda” és Popovits G. Rajívój ur, (Ada) közreműködésével 1909. évi február hó 15-én a „Nemzeti nagy szálloda” „Lloyd” helyiségeiben tombolával egybekötött táncestélyt rendez. Belépti díj személyenként 1 K. 20 fill., tombola-jegy ára 40 fillér. Belépti jegyek külön nem árusítanak. Kezdeté esti 8 órakor.

— **A becsület utján.** 1884-ben — többben talán még emlékeznek is rá — véres dráma játszódott le a palicsi halászházban. Tánczos András, Pörge Mihály és Polyvás János együttesen meggyilkolták és kirabolták Voli Mátyásné. A gonosztevők törvény elé kerültek; Tánczos, a főcinkost, kötélt általi halálra ítélték, amit 1885-ben a szabadkai városház-terén végre is hajtottak rajta. — Pörge kegyelem folytán megsabadult a halálbüntetéstől s ehelyett életfogytiglani fegyházat kapott. Huszonnégy év múlva azonban, a jubileum alkalmával a vezeklő bűnös kegyelmet nyert a királytól és kiszabadult Illaváról. 21 éves, erőteljes duzzadó ifju volt, midőn ide került s most, noha csak 45 esztendő, testileg-lelkileg összetört aggnak látszik. — Azzal az erős elhatározással hagyta el a börtönt, hogy életének új szakaszát becsületes munkában fogja tölteni. Keresett is dolgot magának, de nem kapott, mert az emberek bizalmatlansággal eltelve fordultak el tőle. Végül szükségében a pécsi rabsegélyzőhöz folyamodott, amelynek megkeresése révén azután városunk polgármestere, Biró Károly adott alkalmazást a megtért bűnösnek. Jámbor utcáseprő lett az egykori megtévedt; megnyerte a módot, hogy a becsületes munka révén helyet szerezzen magának az emberek társaságában s kiérdemelje a feledést.

— **A külterületi utak** építésére vonatkozó ajánlatok fölött városunk közigazgatási bizottsága holnapi ülésén fog dönteni.

Öngyilkos gyógyszerészség.

A könnyelmű élet a lejtőre vezet, melyen nehéz a megállás. Nem gondol a lejtőn lesikló ember életében a rosszra, melyet okoz s a lejtő szélén már annyira megszédült, hogy nem jut eszébe sem szülő, sem jóbarát fájdalma, melyet bukása kelt életre.

Az éjszaka egy fiatal gyógyszerészségét vetett véget életének, nem gondolva a fájdalomra, melyet bűnös tetteivel atyjának okozott. Az öngyilkost Kiss Ernőnek hívják, Kiss József postafőtiszt fia.

Tegnap este, midőn edes atyja haza ért, a fiu még nem volt otthon. A család megvacsorázott és aludni tért. Ejjél felé érkezett meg Kiss Ernő s a konyhába ment, ahol atyjának karabélyá falra volt akasztva. A fiu levette a karabélyt és mellbe lötte magát.

Az apa felébredt ugyan a zajra, de azt gondolva, hogy fia valamit levett, nem törődött a zajjal. Később mégis valami

nyugtalanág vett az apán erőt. Felkelt az ágyából és kiment a konyhába, melynek padlóján fiát pillantotta meg vérében heverve. Az apa első megdöbbenésében ezt a kérdést intézte az öngyilkoshoz:

— Mért tetted ezt?

A fiu csak ennyit felelt:

— Megtettem.

A házbeliék azonnal segítségért küldöttek. A mentők az öngyilkos fiut kiszállították a Mária-Valéria kórházba, ahol még reggelig élt. Reggel halt meg.

Az öngyilkos fiatal embert holnap délután temetik.

A megtévedt, könnyelmű fiatal ember tegnap este még dicsekedett is ismerősei előtt, hogy öngyilkos lesz. Magával hordta a golyót, mellyel véget vetett életének s azt mutogatta. Több ismerőse figyelmeztetésére, de hát ez nem talált alkalmat arra, hogy a fiatal embert figyelmeztesse, annál kevésbé arra, hogy szándékának végrehajtásában megakadályozza.

Mindenki sok bosszuságnak veszi elejét, ha irodai szükségletét tölem veszi, mert nálam a legjobb minőségű **üzleti könyvek,** másoló könyvek, másoló gépek, **bevásárlási könyvecskék,** író- és levélpapírok, borítékok, **számla és levélrendező,** író és másoló tenták stb. irodai szerek **olcsón beszerezhetők.**

Előfizetéseket bel- és külföldi hírlapokra, folyóiratokra és divatlapokra elfogadok, azokat pontosan hához is szállítom.

Krécsi A. Nándor

könyv- és papírkereskedése, könyvkötészet Szabadkán, Kiskápolnával szemben. — Villamos megállóhely.

TANÜGY.

+ **Előadás az iparos tanonciskolában.** A helybeli iparos tanonciskolában most, vasárnap volt a harmadik ismeretterjesztő és szórakoztató előadás. Kálmán Károly igazgató tartott értekezést „A föld alakja és mozgása”-ról. Cziprus Károly, Paul József, Rosenfeld József, Gorotva Béla, Berényi Béla, Horvátki János tanoncok szavaltak vagy olvastak föl egyes jó, hasznosan szórakoztató olvasmányokat.

Ugy látszik, hogy eme szórakoztató előadásokat a tanoncok igen szeretik s kedvelik. Az érdeklődés napról-napra nő. A szavalmi s felolvasni akarókat az intézet vezető igazgatója veszi fel, s már most osztja szíjjel. Azelőtt alig egy két tanonc jelentkezett, most már tömegesen jelentkeznek. Az „Iparosok olvasó tára” című füzetek lépés méz a tanoncok között. Kapkodnak érte.

Iparosaink figyelmét felhívjuk ez előadásokra. Ok is buzdítsák tanoncaikat előadások látogatására. Jobb lesz maguknak is, mert hisz engedelmességet, szorgalmat jó magaviseletet tanulnak ott. Adja az ég, hogy e most elhintett magból még hatalmas fa nevelődjön. *Sírob.*

SZINHÁZ.

Műsor:

Csütörtök: Falusi verebek.

Péntek: Forradalmi nász.

Szombat: Izrael.

Vasárnap délután: Bákirálynő. Este: Tatárjárás.

UJDONSÁG! MOST JELENT MEG!

Lányi Ernő 53 magyar dal és népdal énekre és zongorára zsebkönyvben ára kötve 2 korona.

Cimbalmozók Dalköze. Magyar dalok és népdalok gyűjteménye **Krudy Andortól** zsebkönyvben ára 2 korona.

Kosztolányi versek Lányi Ernő zenéjével három dal énekre és zongorára ára 3 korona.

Kaphatók:

HEUMANN MOR

könyv- és zenemű-kereskedésében

SZABADKÁN, FÖTÉR.

A legújabb zeneművekből és szépirodalmi munkák újdonságaiból állandóan nagy raktár.

IRODALOM.

— **Xenophon „Sokrates Emléke”** című munkájának hiperkritikai és pedagógiai értéke. Székfoglaló értekezésül írta Bódis Jusztián dr. szentbenedek rendi főiskolai tanár. Budapest, kiadja a Szent-István Társulat Tudományos és Irodalmi Osztálya 1909. Ára 2 korona. 98 l.

Két szempontból érdemel kiváló figyelmet e mű. Először, mert a klasszika-filológia egyik sokat vitatott pontját helyes megvilágításba hozza, másodsor pedig, mert a klasszikus műveltség pedagógiai értékét kiemeli. Mindkét szempontot nem tudjuk eléggé méltányolni oly időben, midőn a klasszika-filológiát némelyek pusztán szórakoztatásá tették, mások pedig, talán ép azért, mert a hiperkriticismus megutáltatta velük, egyszerűen tagadják annak pedagógiai és művelődési értékét.

Szerző, mint alaposan képzett filologus és mint lelkes pedagógus fog tárgyának fejtegetéséhez s azért könyvének jó hasznát veheti nemcsak a klasszika-filológia szakembere, hanem minden keresztény pedagógus, sőt a történetíró, bölcselő és apologeta is számos érdekes pontot talál benne.

Szerző először is rövid tájékozást nyújt a görög bölcsészetről és a keresztény világnézet közti összefüggésről és a szentatyákra hivatkozva a görög bölcsészet főalakjaiban nyilvánuló idealizmust, mint az evangéliumra előkészítő iskolát (paedagogus in Christum) mutatja be.

Azután, és ez tudományos szempontból művének legbecsesebb része, józan kritikával bírálja el azt a vivisekciót, melyet a múlt században divatosá vált hiperkriticismus ugy a klasszika filológia terén, mint a szentírásstudomány terén is végbevitt. Igazán ideje, hogy komoly tudósok már egyszer vétőt mondjanak a kritikusok fantáziájának túltengése ellen. Hisz nemsokára odajutnánk, hogy e beteges kriticismus felfogása szerint Homeros, Platón, ép úgy, mint Mózes könyvei vagy Jóbé, de még az evangéliumok is csupa toldott-foldott irodalmi terméknek mutatkoznának s emellett az a legfűrésűbb, hogy amit az egyik kritikus toldaléknak jelez, azt a másik éppen a legeredetibbnek tartja. Ép a higgadt és józan kritika, melyet szerzőnk is képvisel, azt követeli, hogy ezektől a túlzásoktól tartózkodjunk.

Művének utolsó részében szerző a Xenophon írta „Sokrates emléke” (memorabilia) tartalmát taglalja, melyből az ókor legmélyebben szemlélő bölcselőjének, hogy úgy mondjuk: a pogány népek profétájának gondolatvilágával ismerkedünk meg. S az ebben nyilvánuló idealizmus amily nagyfontosságu az általános művelődés szempontjából ép oly értékes morálpedagógiai szempontból.

A könyv érdekesen és szép, egyszerű magyarsággal van megírva s azért azt élvezettel olvashatja nemcsak a szakember, hanem mindenki, akit az általános műveltség kérdései érdekelnek.

REGÉNY.

A KÖZÖNSÉGES EMBER.

Vígjáték, 3 felvonásban.

Miklós: Pedig mégis érkezett levél a te cimedre. Igaz, hogy küldöncz hozta. (Atadja a levelet.)

Erdély: Edes anyám levele. (Kinyitja és magában olvassa.) Azt kérde edes anyám, eljöhetne-e, hogy meglátogathasson. Pedig csak egy napja, hogy elváltunk.

Miklós: Hadd jöjjön, mért ne jöhetne.

Hanem mond csak, nem volt az vigyázatlanság, hogy levelét a nevedre címezte?

Erdély: Nem, mert aki hozta, rokonom. **Miklós:** Megint rokon... Irj edes anyádnak, hogy jöjjön.

Erdély: Jól van, jól; hanem, tudod, ez az álnév. Mi történne velem, ha edes anyám eljönne?

Miklós: Mi történhetne? Beavatjuk a titkunkba.

Erdély: Mégis azt írom neki, hogy csak akkor jöjjön, ha halaszthatatlan közleni valója van, mert a fejébe vette, hogy még a darabant kormány révén is kegyelmet eszközöl ki a számomra, amit én azonban el nem fogadok. Itt van-e még a rokonom?

Miklós: A választ várja.

Erdély: Gyerünk, hadd mondjam meg neki a választ. (Kimennek.)

NEGYEDIK JELENET.

(Ádám és Vincze.)

(Kivülről zaj, vitatkozás hallatszik. Mindketten belépnek, hosszú halászbottokkal, rájuk csavart horgokkal, a hónak alatt kis skatulyákkal, amelyekben csalétek van.)

Vincze: (Eldobja a skatulyát.) Edd meg a gilisztáidat; a tied, a te szőlődből való; hanem veled ugyan nem megyek többet horgászni.

Ádám: Kérlek; nem a gilisztákról van most szó; de mond meg őszintén, én vagyok az oka annak, hogy semmit sem fogtunk?

Vincze: Te vagy; mert nem tudod a horgászás legelemibb törvényét sem. Nem tudsz hallgatni. Alig kezd mozogni a horgom, te is megkezdted a fecsegést, muszáj fecsegned.

Ádám: Nem mert muszáj, de...

Vincze: Hát persze, hogy nem muszáj, de mert akarsz. Szakadatlanul a házasságomról faggatsz, akkor is ha hal van a horgomon. A haszontalan faggatásod közben meghült a lábam is, hanem vigyázz. Hasztalan; meg kell házasodnom.

Ádám: Jól van, Vincze, házasodjál meg; de én épen ezért akartam veled beszélni. Tudod, hogy az atyának kötelességei vannak; mindenre kell gondolnia. Te is rokonom, barátom vagy. És ha nem is vagyunk közeli rokonok, de közelebbi rokonom nincs.

Vincze: (Leteszi a horgot.) Tudom, hogy nincs; nekem sincs. Ugyan, mit akarsz hát megbeszélni? Beszélj hát, itthon beszélj, de ne horgászás közben.

Ádám: Látod, mi ugy vagyunk... hogyan is vagyunk? Tudod mi az, mikor embernek rokona van... számítottunk rád. Ugyszólván meg is ígérted, hogy segíteni fogsz Piroskát kiházasítani.

Vincze: Igen, ugy szóval.

Ádám: Nem is mondom, hogy köteleztél magadat, hanem mint rokon.

Vincze: Mit? Micsoda rokon?

Ádám: Azt akarom mondani, hogy nem kell, hanem... Lásd, így áll a dolog, hallgass meg kérlek. Csak a sors, csupán csak a sors akarja így. Hát Pistának a fia eljött látogatóba.

Vincze: Látod, most már mondasz valamit. Okosan kezdesz beszélni. En is azt hiszem, hogy jó fiu.

Ádám: Jó házból is származik; tudod, hogy Pista vagyonos ember; a fiu meg végzett iskolákat.

Vincze: Mondom, hogy kezdesz okosodni. Az alkalom is jó. Hát teljesen egy nézetem vagyok veled.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenet.

Egy keresztény. Köszönjük a figyelmetést, az ügy iránt érdeklődni fogunk feltétlenül. **H. L. Bajmok.** Most nyomódik az igazgatósági jelentéssel együtt.

SZABADKAVIDÉKI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

SZABADKA, KOSSUTH-UTCA, SAJÁT HÁZBAN. Bejárat a főkapun.

Elfogad betéteket takarékbetéti könyvecskékre és folyószámlára méltányos kamatozás mellett. (A betétkamatadót az intézet sajátjából fizeti.)

Leszámitol váltókat jutányos kamatlábbal.

698-28-13

Egy kaucióképes

özvegy asszony

valamely üzletben pénztárnoki
vagy egyéb állást keres.

Cim a kiadóban.

719-6-2

Szinházi előadás után

KABARÉ

az „Otthon“ kávéházban.

Bajmokon**eladó egy ház,**mely 5 szobából és a hozzátartozó
helyiségekből áll. Hozzá 480□-öl
telekkel. Alkalmas üzletnek vagy
vendéglőnek is. 688-6-6Felvilágosítást ad Bajmokon, Zom-
bori-u. 46. szám alatt a tulajdonos.

733/1909. ár. szám.

Pályázat. Szabadka szabad királyi város
árvaszéke részéről közhírré tétetik, hogy
a néhai **Zomborcsevits Ferenc** által
vagyonosan árvák fölségélyezésére tett
2000 koronás alapítványnak 1908. évi
kamata, szabadkai születésű teljesen
vagyonosan fiu árvának életfoglalko-
zása segélyül fog kiadatni.Ennek folytán az árvaszék felhívja
mindazon gyámokat, kik az említett
alapítványi tőke kamatjövendelmét fiu
gyámoltjaik részére elnyerni óhajt-
ják, hogy kérvényüket gyámoltjuk tel-
jes vagyontalanságát és jó magavise-
letét igazoló hatósági bizonyítvánnyal
felszerelve **folyó évi február hó 20-ig**
ezen árvaszékhez nyújtsák be.Szabadkán a városi árvaszéknel
1909. évi február hó 4-én.**Pertics János.**

h. árvaszéki elnök.

Papi ruhák. Van szerencsém a nagyságos és fő-
tisztelendő papság becses tudomására hozni,
hogy az őszi és téli idényre való fekete,
szintartó papi szöveteim megérkeztek s azo-
kat üzletemben nagy választékban raktáron
tartom s igyekszem úgy mint eddig, ezen-
tul is megrendelőimnek teljes bizalmát és
megelégedését kiérdemelni.Vidéki megrendelésnél elég egy minta
reverenda vagy ruha beküldése is; kívá-
ntra azonban *saját költségemen* a helyszínére
személyesen kiutazom.Templomi miseruhák elkészítését, vala-
mint azok javítását is jutányos árban el-
vállalom.Üzlet: Nemzeti Casinó épülete mellett
levő *Balog György-féle ház*. Vesselényi-ut.**Hadnagy István.**

159-133

papi és polgári szabó.

I. kör, Katona-utcában**egy ház,**mely áll: 5 szoba és a mellék-
helyiségekből 717-6-3**1909 május 1-ére kiadó.**

Cim a kiadóhivatalban.

Szőlőoltványokatszállít, fajtisztaságért jótállva legdusabb
választékban a már évek óta elsőnek és leg-
megbízhatóbbnak ismert:**Küküllőmenti első szőlőoltvány telep**tulajdonos: **CASPARI FRIGYES,**
Medgyes 46. sz. (Nagyküküllőmegye). Tessék képes árjegyzéket kérni.
Az árjegyzékben található az ország minden részé-
ből érkezett elismerő levelek, megtétele előtt az
szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az
ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbeli
bizonyoságot szerezhethet magának fenti szőlőtelep fel-
tétlen megbízhatóságáról. 551-34-15

136/1909. szám.

Árlejtési hirdetmény.A kalocsai érseki uradalmak jószág-
igazgatósága az uradalom tulajdonát
képező ősükösi erdészlak és mellék-
épületei rongálmányainak 9298 korona
57 fillére előirányzott helyreállítási
munkálatait**folyó évi február hó 20-án d. e.**
10 órakor hivatalos helyiségében Ka-
locsán megtartandó zárt írásbeli árlej-
tési versenytárgyaláson kívánja biz-
tosítani.Az ajánlatok 900 korona bánatpénz
kiséretében és borítékukon ezen jel-
zéssel ellátva „Ajánlat az ősükösi
erdészlak és melléképületei rongálmá-
nyainak helyreállítására“ legkésőbb a
fenti határidőig az érsekuradalmi fő-
pénztárhoz Kalocsán nyújtandók be.Az ajánlatban az ajánlati összeg
számokkal és betűkkel is világosan
kiírandó, és kijelentendő, hogy ajánlat-
tevő az árlejtési föltételeket ismeri s
magát azoknak mindenben aláveti.
Kellően föl nem szerelt vagy későn
érkezett ajánlatok figyelembe nem vé-
tetnek.Tekintet nélkül a beajánlott ösz-
szegre teljesen Érsek Ur Ó Excellen-
ciája jóváhagyásától tétetik függővé
az, hogy a beérkező ajánlatok kö-
zül elfogadjatik-e egyáltalán ajánlat
és melyik.A vonatkozó árlejtési föltételek,
tervek és költségvetések az érsekura-
dalmi jószágigazgatósági irodában Ka-
locsán a hivatalos órák alatt betekin-
thetők, s ugyanott azok másolata
9 koronáért megszerezhetők.

Kalocsa, 1909 február 3.

**A kalocsai érseki uradalmak
jószágigazgatósága.****Keresztény cégek.**

Pártoljuk a keresztény kisiparosokat és Kereskedőket.

Abrasich Mihály és Társai
bádigos. Szabadka, I. Kölesey-utca 254.**Balázs Piri Kálmán**
szijgyártó és nyerges. Szabadka, VI.
kör, Halasi-ut 210. szám.**Csajkás Lajos**
óras és ékszerész. Szabadka, VI. kör,
Deák-utca 18. szám, Szombathy Károly
fényképész mellett.**Dániel A. József**
eszerépkályharaktára. Szabadka, VI.,
Harmat-utca 275. Telefonszám 148.**Deák István** épület-műlakatos
és gépjavitó üzlete
Szabadkán, Kállay Albert-utca, Prokesch-palota.
Elvállal épület-ajtók és ablakvasalást, rácsokat,
sírkereteket, szivattyus kutakat, varrógépek és
kerékpárok szakszerű javítását, szobaesengők és
telefon bevezetést és javítást.**Fekete Dezső és Társai**
Palatinus-Bartus, kőfaragó és szob-
rász Szabadka, I. kör, Deák-utca 68. sz.**Fekete, Temunovits és Társai**
kézmű- és divatáru kereskedése.
Szabadka, VII., Szt-István-tér 10. Telefon-
szám 371. Legelőbb bevásárlási forrás.**Fimpl István**
eukrász. Szabadka, VI., Deák-utca 3.
Telefonszám 206.**Fierst István**
eukrász. Szabadka, I., Eötvös-utca 85.
Telefonszám 381.**Fuszek M. utóda Amon Irma**
virágcsarnoka. Szabadka, I. kör, Eg-
ressy-utca, a színház mellett.**Gál Péter** dísztemetkezési vállá-
lata. Szabadka, VI. kör,
Deák-utca 4. szám.**Gálik János**
bádigosmester. Szabadka, VIII. kör,
Kossuth-utca 1.**Kovács Béla és Társa**
varrógép- és kerékpár-kereske-
dése. Szabadka, Kazinczy-utca.**Kövecs, Erzsébet** női kalapárus.
Szabadka, VIII.
kör, Kossuth-utca 22. szám.**Kuthy György fiai**
husesarnoka. Szabadka, I. kör, Deák-
utca 64. szám.**Milánkovics András**
kézmű- és divatáru kereskedő.
Szabadka, VI., Deák-u. 18. Telefonsz. 377.**Moldoványi József**
dísztemetkezési vállalata. Szabad-
ka, VI. kör, Deák-utca 5.**Morvai Antal és Novák Mihály**
motorerőre berendezett márvány-,
mozaik- és cementáru-gyára. Sza-
badka, (VIII. kör, Erzsébet-utca, a vasúti
indóházzal szemben).**Milánkovics Simon**
férfiszabó. Szabadka, IV., Rákóczi-u. 22.**Siflis Gyula**
hentesáru-üzlete és füstöldője.
Szabadka, VI. kör, Deák-utca 1-2.**Szalay Gyula**
esztergályos. Szabadka, I., Damjanich-u.**Szombathy Károly**
fényképész. Szabadka, VI., Deák-u. 3.**Sztipics Albert** épület- és műlakatos.
Szabadka, VI. kör, Petőfi-
utca 80-ik szám (Dohány-féle ház).**Tumbász Ferenc**
kézmű- és divatáru kereskedő.
Szabadka, VII., Szt-István-tér 358.**Vukovits Gerő**
norinbergi-, rövid-, díszmű-, női-
és uridivatáru-üzlet. Szabadka, I.,
Deák-utca, Vermes-féle házban.